

1. MÁJ, „MÁJ LÁSKY ČAS“

1. Prezentácia žiakom

Tak si to ešte niektorí z detstva pamätáme. Dychovka hrá do pochodu, nad hlavami sa trepcujú zástavy a farebné mávadlá. Po pochode rozchod, ale väčšina aj tak mieri do miestneho parku, kde práve štartuje letná sezóna. Dospelí stoja rady na pivo a masťné langoše, deti zalepené od cukrovej vaty drankajú ďalší lístok na kolotoč. Mladí muži testujú svoju presnú mušku, keď sa pred maringotkou snažia svojej slečne vystreliť papierovú ružu. Tak vyzerali prvé máje pár desiatok rokov dozadu.

Máj lásky čas

Ak by sme do minulosti putovali ešte ďalej, nájdeme aj iný prvý máj. Tiež plný farieb, zelene a zábavy. Aj keď s trochu inou pointou. Na našich dedinách (prevažne na západnom Slovensku) sa v predvečer tohto sviatku zvykli stavať máje. Mládenci si už dopredu vyhládli krásne rovné vysoké stromy, aby ich vytali a pekne upravili. Kôru stromu olúpali do hladka a zelený nechali len vrcholec stromčeka. Ten vyzdobili farebnými stužkami a večer sa vybrali „sadiť“ ich pred domy slobodných dievčat.

Niekde bývalo zvykom stavať máje všetkým dievkam súcim na vydaj, ale niekde znamenal vyzdobený máj to, že mládenec má o konkrétnu dievčinu vážny záujem. V tom prípade zasadil máj len pod jej oblok, alebo sa aspoň jeho májik výrazne odlišoval od tých ostatných. Chlapci chodili stavať máje v skupinkách, aby si mohli vzájomne pomôcť. Ale niekedy došlo aj k zvade a bitke, lebo si partie vzájomne máje váľali, a to najmä vtedy, ak sa dievča páčilo viacerým.

A čo na to dievčatá?

Asi ťažko v noci vedeli oči zažmúriť. Tajne pozerali cez okno, kto im ten máj prinesie aby mohli zistiť, kto sa im takto vyzná zo svojej lásky. No ak im v predzáhradke v tú noc žiadny farebný stromček nevyrástol, ich sklamanie bolo veľké.

Na druhý deň potom chodili po dedine mládenci v sprievode s muzikou, pozývali na spoločnú večernú zábavu a pri každom máji dievku z domu vytancovali. Za to od nej dostali pohostenie a peniaze na vyplatenie hudobníkov.

Tanečné zábavy

Okrem menších májov pred domami dievok sa v prvomájové ráno objavilo aj niekoľko vysokánskych. Také sa stavali pred kostol či faru, pred dom richtára a rektora ako prejav úcty a žičlivosti od dedinčanov. A ten hlavný, aj 10 metrov vysoký máj mal miesto pred miestnou krčmou. Postaviť takýto máj bolo skutočne prejavom sily a súdržnosti celej partie mladých mužov. Spoločne ho niesli na pleciach cez celú dedinu, spoločne ho vztýčili pomocou rebríka a upevnili ho do drevenej konštrukcie.

Vo vrcholci tohto mája tiež viali stuhy a farebné papieriky, no na jeho vrchol zavesili ešte aj fľašu dobrého vína alebo pálenky. V prvomájové popoludnie sa potom konala prvá májová zábava a chlapci sa pretekali, kto sa prvý vyštverá po hladkom kmeni až hore a uchmatne hojdajúcu sa fľašu. Komu sa to podarilo, tomu sa okrem odmeny dostalo aj všeobecného obdivu.

Obecný máj tu ostal stáť celý mesiac a niekde aj dlhšie a takto skrášľoval miesto, kde sa konali zábavy celé leto. V sezóne tu stálo drevené pódium alebo aj krytý altánok. V ňom hrávali muzikanti, po krajoch bolo niekoľko miest na sedenie a v prostriedku tanečný parket.

Záhradné slávnosti

Aj v mestách už koncom apríla začali kaviarničky otvárať svoje terasy, vináme lákali na mladé víno a záhradné reštaurácie aj tu zdobili vysokánske máje okružené zeleným vencom. Sezónu majálesov tu zahájili dobrým jedlom – na ohnisku pečeným prasiatkom. K tancu do noci vyhrávala živá hudba a voňavé jarne kvety ponúkali pánom pre dámy predavačky vo veľkých košoch. Na mnohých majálesoch nechýbal ani program, tombola a dokonca rôzne súťaže pre jednotlivcov alebo páriky.

Dnes sa znovu do našich miest a dedín vrátila tradícia stavania obecných májov. V posledný aprílový večer ju organizujú miestne spolky alebo odbory kultúry. Chodte sa teda aj vy pozrieť na vaše námestie, do parku, pred kostol alebo miestny úrad.

2. Fotogaléria

3. Tematická koleda

- a. S deťmi sa učíme text koledy

Vyniesli sme máj, pod zelený háj,
aby tráva rostla zelená, vyše kolená.
Budte vy, babičky, veselé, šak vám to letečko neseme.
Sedí pani v koši, o vajíčko prosí,
daj, paničko, daj vajíčko, jedno, dve,
šak vám to maličko ubudne.

- b. Deti nakreslia obrázok k danej téme

4. Kvíz na danú tému

1. Komu mládenci stavali Máje?
2. Ako Máj vyzeral a čím bol zdobený?
3. Akej výšky dosahovali Máje v strede dediny?
4. Ako mládenci súťažili v tento deň?

5. Vyhodnotenie danej témy